

MARANATHAKERK
Hervormde Gemeente Lunteren

Beleidsdocument Heilig Avondmaal

Hervormde gemeente Maranathakerk

Hertenlaan 37

6741 BG Lunteren

Versie 1

Vastgesteld Grote Kerkenraad d.d. ##-##-####

Inhoudsopgave

Inhoud

Inleiding.....	2
Aanleiding.....	3
Avondmaalsmijding, een traditie?	3
Wie zijn genodigd?	3
Avondmaal en de Kerkorde.....	4
Voorstel kerkenraad	5
Kinderen	5
Avondmaalcatechese	5
Avondsmijding verminderen	5
Vormen	6
Vervolg.....	7

Inleiding

Afgelopen jaren is er binnen de kerkenraad en onze gemeente regelmatig nagedacht over het vieren van het Heilig Avondmaal, hierna het Avondmaal. Aanleiding hiervoor is het feit dat een groot aantal gemeenteleden het Avondmaal mijden. Daarnaast is er de wens om kinderen en jongeren meer te betrekken bij de Maaltijd van de Heer en is nagedacht over de vorm en frequentie van de vieringen. Daarom is een werkgroep ingesteld, bestaande uit gemeenteleden en ambtsdragers, welke zich intensief met deze vragen hebben bezig gehouden. Hun aanbevelingen zijn besproken binnen de kerkenraad en vervolgens op een gemeente avond. Daarna zijn de uitkomsten van dit bezinningsproces aan alle gemeenteleden voorgelegd in een pastorale brief, welke is opgenomen in het kerkblad en ook kon worden meegenomen vanuit de kerk. In deze brief werd uitgenodigd te reageren waarna in de kerkenraadsvergadering van 25 september 2018 een definitief besluit is genomen over de toekomstige vorm van de viering van het Avondmaal. Dit document beschrijft hoe onze gemeente in het vervolg het Avondmaal zal vieren en geeft hierbij wat achtergrond.

Kerkenraad Hervormde gemeente Maranathakerk
November 2018

Aanleiding

Aanleiding voor het vormen van (nieuw) beleid rond het avondmaal zijn o.a. het mijden van het Avondmaal en de wens om de jeugd meer bij het avondmaal te betrekken. Hieronder wordt ingegaan op het begrip Avondmaalsmijding, mogelijke oorzaken en wat de Bijbel over het Avondmaal zegt.

Avondmaalsmijding, een traditie?

Voor veel gemeenteleden zijn Avondmaalsvieringen hoogtepunten waar zij steeds opnieuw naar uitzien en kracht aan ontlenen voor hun leven als christen. Het aantal mensen dat binnen onze gemeente aan De tafel gaat neemt zelfs toe. Anderzijds is er ook een relatief groot aantal gemeenteleden dat (nog) niet deelneemt en vaak structureel de Avondmaalsdiensten mijdt. Deels is dit te wijten aan onbekendheid met dit sacrament. Daarnaast blijkt dat wanneer ouders al afstand tot het Avondmaal houden kinderen nooit de gelegenheid kregen of namen om te ervaren welke zegen van het Avondmaal uitgaat. Op deze manier zijn hele generaties niet bekend met het Avondmaal en is het mijden hiervan een soort traditie geworden.

Een misvatting?

Onder Avondmaalsmijding ligt soms ook pastorale nood. Zeker bij wie afkomstig is uit een streng reformatorisch milieu kan de vraag spelen: ben ik het wel waard om deel te nemen? Men heeft dan vroeger het klassieke Avondmaalsformulier gehoord waarin onder meer staat: 'Want die onwaardiglijk eet en drinkt, die eet en drinkt zichzelf een oordeel.' (1 Korintiërs 11: 27-29). Men hoorde erin: 'Wie onwaardig is en aangaat, die eet en drinkt zichzelf een oordeel'. Bovendien werd 'een oordeel' ook nog gehoord als 'hét oordeel'. Deze misvatting heeft zich soms zo vastgezet dat men uit het oog verloor dat het Avondmaal juist is bedoeld voor zondige mensen die hun waardigheid niet zoeken in zichzelf maar in alles hun vertrouwen mogen stellen op de genade en goedheid van God in Christus Jezus onze Heer. In het genoemde citaat uit de eerste Korintiërsbrief gaat het niet over onwaardig zijn maar over 'op onwaardige wijze' Avondmaal vieren. Bij de Korintiërs zat dat 'op onwaardige wijze' bijvoorbeeld in asociaal gedrag van rijke gemeenteleden ten opzichte van minder welgestelde broeders en zusters.

Wie zijn genodigd?

Uit dit alles komt de vraag naar boven: voor wie is het Avondmaal bedoeld? De evangelisten beschrijven Jezus' laatste maaltijd met zijn leerlingen in de bovenzaal. Dat geldt als de eigenlijke instelling van de Maaltijd van de Heer. Paulus citeert de 'instellingswoorden' die Jezus toen bij brood en beker heeft uitgesproken (1 Korintiërs 11: 23-25). Het is treffend om in Lukas 22:15 te lezen hoezeer Jezus zelf ernaar uitkijkt de Maaltijd te vieren met zijn vrienden: 'Ik heb er hevig naar verlangd dit Pesachmaal met jullie te eten'. Hoe het ook zit met óns verlangen, Jezus ziet hevig uit naar tafelgemeenschap met degenen die Hem lief zijn. Naast deze bijzondere Maaltijd vlak voordat Jezus zou gaan lijden, sterven en opstaan, zinspelen de evangeliën vaker op het Avondmaal. De wonderbare spijzigingen worden opzettelijk verteld als een Avondmaalsverhaal: Jezus 'nam het brood, dankte, brak het en gaf het zijn discipelen' en zij voedden op hun beurt een grote menigte aan mensen. Als de apostelen na Pinksteren brood brekend langs de huizen gaan, vieren ze Avondmaal in de wijde kring van allen die op de boodschap afkomen en geestelijk honger hebben.

Avondmaal en de Kerkorde

In een recente PKN-brochure over het Avondmaal¹, geschreven door dr. Jan Muis (hoogleraar systematische theologie aan de Protestantische Theologische Universiteit) in opdracht van de landelijke kerk staat de volgende passage: 'De vraag welke mensen tot de Maaltijd van de Heer genodigd zijn, wordt in verschillende gemeenten verschillend beantwoord. Een mogelijk antwoord is: zij die gedoopt zijn. Een ander mogelijk antwoord is: zij die de openbare geloofsbelijdenis hebben afgelegd. De Kerkorde zegt: 'zij die Jezus Christus belijden en instemmen met de lofprijzing en door geloofsonderricht tot dit geheimenis zijn toe geleid' (IX.2). In het Nieuwe Testament zijn drie dingen duidelijk. De Maaltijd wordt gevierd door de gemeente. De gemeente bestaat uit mensen die het geloof in Jezus Christus belijden. Mensen worden in de gemeente opgenomen door de doop. Op grond van deze drie grondgegevens kan in het algemeen worden gezegd: de Maaltijd wordt gevierd door de gemeente, door de gelovigen, door de gedoopten. De vraag hoe om te gaan met hen die (nog) niet gedoopt zijn en zich tot de Maaltijd van de Heer geroepen weten, is daarmee nog niet automatisch beantwoord. De kerkenraad dient hier van geval tot geval, met oog voor bijzondere persoonlijke omstandigheden en met pastorale wijsheid, te beslissen.

¹ Zie <https://www.protestantsekerk.nl/themas/liturgie/avondmaal>

Voorstel kerkenraad

Denkend in de lijn zoals hiervoor weergegeven stellen we als kerkenraad dat we op grond van ons geloof, dat getekend en bezegeld is met de doop, vrijmoedig toegang krijgen tot het Avondmaal. Wanneer er het verlangen is om deel te nemen en men nog niet gedoopt is, zal de kerkenraad met oog voor persoonlijke omstandigheden en in pastorale wijsheid hier mee omgaan. We willen als kerkenraad niet staan tussen de levende Heer en de mensen, die Hij zelf roept en nodigt.

Kinderen

Er is ook veel voor te zeggen om kinderen van jongs af aan te betrekken bij de vieringen van het Avondmaal. Door hun Doop behoren zij immers tot het lichaam van Christus. Bovendien willen we het geloof van onze kinderen voor vol aanzien en kunnen zij de kracht en steun van het Avondmaal ook net zo hard nodig hebben als volwassenen. Aan de andere kant is het belangrijk en verstandig om onze kinderen in fasen naar volledige deelname aan het kerkelijk leven te laten toegroeien, zodat die ontwikkeling samen opgaat met het groter worden. Tijdens de kindernevendienst en catechisatie wordt aandacht besteed aan het vieren van de Maaltijd van de Heer passend bij het niveau van de kinderen.

Avondmaalcatechese

Naast de extra aandacht in de kindernevendienst en catechisatie stellen we, met name met het oog op onze jongeren, Avondmaalcatechese in. Dit is een avond in het teken van het Avondmaal voor geïnteresseerde jongeren vanaf het eerste jaar van het voortgezet onderwijs en hun ouders/verzorgers. Jongeren dienen zichzelf voor deze avond op te geven en blijk te geven van hun verlangen en motivatie. Op deze avond, die tweemaal per jaar kan worden aangeboden, gaan we in op zowel de betekenis van het Avondmaal als de manier waarop we in onze gemeente Avondmaal vieren. Daarbij wordt uitgelegd dat jongeren die Jezus kennen en willen volgen en ook gedoopt zijn wat ons betreft deel mogen nemen aan het Avondmaal. Praktisch gezien zal de keuze van een jongere (tot de leeftijd van 16 jaar) om daadwerkelijk deel te gaan nemen aan de Maaltijd van de Heer altijd in samenspraak met en onder verantwoordelijkheid van gebeuren met de ouders/verzorgers. Met jongeren die ernaar verlangen om Avondmaal te vieren maar (nog) niet gedoopt zijn, ook met hen die als kind werden opgedragen, gaan we graag in gesprek, samen met hun ouders, over de mogelijkheid alsnog gedoopt te worden. Van (volwassen) doopleden en ongedoopten die regelmatig deelnemen aan de Maaltijd van Heer wordt verwacht dat zij ook aan deze Avondmaalcatechese deelnemen. Overigens zijn belijdende leden op deze Avondmaalcatechese-avonden ook welkom om hun denken over het Avondmaal op te frissen of te verdiepen.

Avondsmijding verminderen

Het is ons verlangen als kerkenraad om op deze manier bewustwording rond het Avondmaal onder jongeren en hun ouders te vergroten en gelovige en gedoopte jongeren meer bij de Avondmaalsvieringen te betrekken. Wat zou het mooi zijn als dit onder de zegen van God eraan zou bijdragen de bestaande Avondmaalsmijding te helpen verminderen. Wij hopen dat de voorgestelde benadering met name ook in de gezinnen leidt tot gesprekken tussen ouders en kinderen over het belang en de zegen van het Maaltijd van de Heer. Met het oog op mogelijke deelname door jongeren zal voortaan bij Avondmaalsvieringen alcoholvrije wijn geschonken worden.

Belijdenis doen

Als kerkenraad blijven we belang hechten aan het verband tussen Avondmaalsdeelname en het doen van openbare geloofsbelijdenis. Feitelijk is iedere Avondmaalsdeelname een moment waarop we belijden dat we geheel willen leven van Gods goedheid en genade in Christus Jezus onze Heer. Van jongere en ook oudere leden die regelmatig deelnemen aan het Avondmaal verwachten we dat zij serieus in overweging nemen om, wanneer de tijd daar rijp voor is, zich in te schrijven voor

belijdeniscatechese en zich zo voor te bereiden op het doen van openbare geloofsbelijdenis. Het verband tussen Avondmaal vieren en belijdenis doen blijft wat ons betreft dus in principe behouden.

Wat verandert is het feit dat binnen onze gemeente het doen van openbare belijdenis niet langer wordt beschouwd als een formele voorwaarde om deel te kunnen nemen aan de viering van het Avondmaal.

Vormen

Avondmaal vieren kan wat vorm betreft op verschillende manieren gebeuren. Naast vieren aan tafel, zoals we dat in onze gemeente gewend zijn, kan de Maaltijd ook worden gevierd terwijl mensen op hun plaats blijven zitten, in een kring staan of lopend aangaan. Iedere vorm heeft sterke en minder sterke kanten en de keuze voor een vorm is wat ons betreft geen principiële kwestie. Vooralsnog zullen we op reguliere Avondmaalszondagen en op Goede Vrijdag het Avondmaal blijven vieren aan tafel. Wellicht dat in de nabije toekomst op andere momenten in het gemeentelven de Maaltijd van de Heer kan worden gevierd op andere manieren en in kleinere kring. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan de plannen die er zijn om in de nabije toekomst met enige regelmaat op een doordeweekse avond binnen onze gemeente verdiepings- en inspiratiebijeenkomsten te organiseren waar naast lofprijzing, aanbidding, onderwijs, en verschillende vormen van gebedspastoraat onder leiding van predikant en ambtsdragers ook Avondmaal gevierd zou kunnen worden.

Vervolg

Dit beleid en de opgenomen voorstellen komen voort uit het verlangen om de Avondmaalsvieringen een centrale plaats te laten behouden in ons gemeentelven en daar zoveel mogelijk leden van onze gemeente bij te betrekken. In gehoorzaamheid aan onze Heer die zei: Doe dit, telkens opnieuw, om mij te gedenken.' (1 Korintiërs 11, 24b). De kerkenraad keurde dit beleid in haar vergadering van 25 september 2018 goed. Daarom zullen de in deze nota genoemde voorstellen geïmplementeerd worden.